

Sten-Tærud skole

"Den gode dagen" - SFO som en integrert del av skolehverdagen

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 26.10.2015

Sten-Tærud skole og SFO

Sten-Tærud skole ligger i Skedsmo kommune. Skolen har 535 elever på 1.-10. trinn, hvorav 213 går på småtrinnet.

143 barn går på SFO, 98 av disse har hel plass. SFO har totalt ti ansatte hvorav to baseledere med fagbrev og ytterligere fire fagarbeidere, én adjunkt og to assistenter i tillegg til SFO-leder med høyskoleutdanning.

Casebeskrivelse

I caset fra Sten-Tærud skole beskriver vi kvalitetsfaktoren:

- sammenheng og samarbeid mellom skole og SFO
-

Casebeskrivelsen er basert på sluttrapport og sluttpresentasjon Helhetlig skoledag, telefonintervju med SFO-leder, saksfremlegg i Skedsmo kommune 23. mai 2012 og evaluering av helhetlig skoledag.

Kvalitetsfaktor: Sammenheng og samarbeid mellom skole og SFO

Skedsmo kommune: Strategiplan for SFO

Skedsmo kommune har utarbeidet en strategiplan for SFO. Strategiplanen omfatter en rammeplan for SFO. I strategiplanen står det blant annet at SFO skal være en del av den enkelte skoles helhetlige læringsmiljø og støtte skolen i arbeidet med å bygge opp under læringsprosessene ved å arbeide systematisk og kunnskapsbasert. Videre understrekes det at «Det skal legges til rette for et godt samarbeide og god

informasjonsflyt i ledelsen ved den enkelte skole så vel som mellom personalet i skole og SFO».

I Skedsmo kommune er det krav om treårig relevant høyskoleutdanning for SFO-leder.

Kommunen har en plan for kompetanseutvikling for utdanningssektoren som også omfatter SFO-personalet.

Midttime med fysisk aktivitet og måltid

Sten-Tærud skole har vært pilotskole for utprøving av midttimeorganisering i Skedsmo kommune siden 2006. Ordningen har gjennom årene blitt finansiert dels av ulike prosjektmidler og dels av kommunen. Innholdet i midttimen har endret seg noe underveis, etter hvert som skolen har gjort seg ulike erfaringer og i tråd med føringer i de ulike prosjektene, men hovedelementene i midttimen har vært de samme.

Under Helhetlig skoledag-prosjektet hadde skolen gratis kjernetid for alle elever på småskoletrinnet mellom klokken 0830 og 1400, i form av en midttime for alle elevene fra 1.-4. trinn, fire dager i uken. SFO-ansatte var ansvarlige for midttimen. Midttimen varte i halvannen time og inneholdt et varmt måltid, fysisk aktivitet, læringsstøttende aktiviteter og frilek. Midttimen omfattet obligatoriske aktiviteter som bygger opp under grunnleggende ferdigheter i basisfagene og systematisk arbeid med økt motorisk og sosial kompetanse hos elevene.

I prosjektperioden ble alle barn i 1. til 4. klasse gitt muligheten til sunn kost i form av et varmt måltid i midttimen, finansiert gjennom et matabonnement. Skolen vektla å få på plass en ordning som de fleste har økonomi til, og matabonnementet kostet 180 kr i måneden (11 kr dagen). I tillegg fikk alle elever frukt to ganger om dagen.

Midttimen ga elevene en variert, helhetlig skoledag med et betydelig avbrekk fra undervisningen. Sten-Tærud skole erfarte at elevene gjennom midttimen fikk fornyet energi til ny læringsøkt, som ga elevene økt konsentrasjon og utholdenhet gjennom hele skoledagen, og dermed bedre forutsetninger for læring.

De viktigste suksesskriteriene

Sten-Tærud skole har gjort seg mange positive erfaringer med midttime-organiseringen. De viktigste suksesskriteriene i skolens arbeid med en helhetlig skoledag har vært:

- God forankring blant alle involverte – elever, foreldre, ansatte, ledelsen på skolen og på kommunalt nivå, samt politisk forankring
- Økt samhandling mellom skole og SFO har skapt bedre helhet i skoledagen
- Organisering av skoledagen med undervisning før og etter en lang midttime med skolemat og fysisk aktivitet har medført full læringseffekt på hele skoledagen
- Fokus på kompetanseheving blant SFO-personalet
- Høyere stillingsprosjenter til assistenter/fagarbeidere har gitt et mer stabilt personal

Modellen for organisering av en helhetlig skoledag med en midttime har vært kostnadskreven, og derfor

valgte Skedsmo kommune å ikke videreføre tilbudet, til tross for gode resultater som beskrives nærmere nedenfor. Skolen har likevel klart å videreføre noen av elementene, og ønsker å bidra til å synliggjøre hva man kan oppnå med en midttime-modell for en helhetlig skoledag.

Felles organisering og planlegging

SFO-leder er en del av skolens ledelse. Det innebærer at SFO-leder deltar i ledermøter og sitter i skolens plangruppe. Klassekontakt i SFO og kontaktlærere har faste formelle samarbeidsmøter der temaer som læringsmiljø, sosial kompetanse og tiltak vedrørende enkeltelever og elevgrupper drøftes og koordineres. SFO-leder deltar på 1. til 4. trinns storteam. SFO og lærere fra 1.-4. trinn har også en halv planleggingsdag sammen før skolestart.

Klassekontakt i SFO har ansvar for å avholde barnemøter på SFO en gang i måneden. Dette er møter der klassen jobber med sosial kompetanse, der de snakker om ulike temaer av betydning for barnas sosiale hverdag som vennskap, konflikthåndtering, høflighet og orden.

Samlokalisering gir bedre samarbeid

1.-3. trinn ved Sten-Tærud skole er lokalisert i et eget bygg, som omfatter både undervisningslokaler og SFO. SFO disponerer tre store rom, men både skole og SFO benytter seg av hverandres lokaler ved behov. SFO bruker for eksempel klasserom når de har aktiviteter som krever smartboard. Sten-Tærud skole mener at samlokalisering bidrar til nærhet, trygghet og gode samarbeidsforutsetninger for alle ansatte. Skolen opplever at dette styrker samarbeidet og gjør skolens og SFOs ansatte bedre rustet til å bistå hverandre.

Bedre ressursutnyttelse og økt fleksibilitet

I prosjektperioden har skolen klart å rekruttere og beholde godt kvalifisert personale gjennom å tilby høyere stillingsprosenter ved at ansatte med deltidsstilling i SFO er ansatt både på SFO og i skolen som elevassistenter/lærer. Det har bidratt til en høyere stabilitet i personalet. Skedsmo kommune har kommunale ordensregler og Sten-Tærud skole har utarbeidet lokale ordensregler. Alle reglene er felles for både skole og SFO. Dermed møter elevene de samme menneskene, skolereglene og konsekvensene på alle arenaer. Sten-Tærud skole har erfart at dette medfører høy grad av trygghet og forutsigbarhet for elevene.

Undervisningen blir mer effektiv fordi lærerne ikke trenger å bruke tid på måltider og av- og påkledning. Siden SFO-ansatte har fått økt kompetanse, høyere stillingsbrøker og er en mer integrert del av skolens personal, mener skolen at midttime-organisering har bidratt til økt fleksibilitet.

Kompetanseheving for SFO-ansatte

Sten-Tærud har brukt prosjektperioden til å gi en betydelig kompetanseheving i SFO, gjennom at ansatte ved SFO har deltatt på flere ulike kurs. Blant annet har de deltatt på kurs om ernæring, klatring, ADHD, samt flere kurs i læringsstøttende aktiviteter. Skolen har også utdannet sin egen instruktør i livreddende førstehjelp. Flere ansatte har i denne perioden fullført sin fagarbeiderutdanning. Gjennom kompetansehevingstiltak i

prosjektperioden og gjennom den kommunale kompetanseutviklingsplanen opplever SFO-leder at SFO-personalet bidrar til økt kvalitet i SFO-tilbudet overfor barn og foreldre, hever sin status og blir bedre rustet til å samarbeide med lærerne. Økt kompetanse gjør det enklere å benytte personalet på tvers, for eksempel å trekke inn SFO-ansatte som vikarer i undervisningen. I sum mener Sten-Tærud at kompetanseheving bidrar til bedre ressursutnyttelse.

Fordelene med midttime-organisering er mange

Resultatene fra interne og eksterne evalueringer av forsøk med midttime-organisering ved Sten-Tærud, viser at det er mange positive effekter av midttimeorganisering. Skolen trekker frem følgende fordeler ved midttime-organisering:

- Elevene får et avbrekk fra undervisningen. Skolene har erfart at dette gir elevene økt konsentrasjon og mer læringsmotiverte gjennom hele skoledagen, ikke bare de første timene.
- Alle elever i 1. til 4. trinn får delta i fysiske fritidsaktiviteter og får mulighet til et næringsrikt måltid midt på dagen, uavhengig av familiens sosio-økonomiske status. Dermed virker tiltaket sosialt utjevnende.
- Skolen gir elevene en arena der det jobbes med læringsstøttende arbeid utenfor klasserommet, som gir flere barn mulighet til økt motivasjon og mestring.
- Det blir et tettere samarbeid mellom skole og SFO, noe som styrker både det faglige og det sosiale i en helhetlig skoledag. Fokus på grunnleggende ferdigheter, motorisk og sosial kompetanse opprettholdes hele dagen.
- En god arbeidsdeling mellom personalet ved SFO og skolen bidrar til mer effektiv undervisning, ettersom pedagogisk personale ikke bruker av undervisningstiden til måltider eller av- og påkledning.
- Det blir avsatt mer felles tid for lærerne til pedagogisk utvikling og samarbeid, som igjen bidrar til økt kvalitet på undervisningen.
- Muligheten for høyere stillingsbrøker for SFO-personalet gjør at skolen kan beholde mye av kompetansen blant ansatte på SFO og sikre god kontinuitet blant faste ansatte. Dette gir også rom for videreutvikling.
- Midttime-organiseringen sikrer en trygg hverdag for elevene med de samme voksne på flere arenaer.

Fordeler for både skole og SFO

For SFO-personalet ved Sten-Tærud har ordningen blitt oppfattet som udelt positiv. De ansatte har fått høyere stillingsbrøker, økt kompetanse, og opplever at de har fått bedre samarbeid med skolen og økt status blant lærerne. Foreldrene har også opplevd en større helhet og en mer forutsigbar skolehverdag. De SFO-ansatte opplever at de blir sett som en del av skolen, og at det arbeidet de gjør blir mer verdsatt.

Ved Sten-Tærud SFO er de også opptatt av å understreke den samarbeidstiden som midttimen frigir for

lærerne. Med dagens ordning har lærerne tre dager i uken der ingen av dem har undervisning eller inspeksjon. Det mener Sten-Tærud er veldig verdifullt for skolen. «Her har både lærerne og de SFO-ansatte vært superformøyd,» understreker SFO-lederen.

Evaluering og læring

SFO-leder påpeker at utprøvingen av midttime-organisering gjennom disse årene også har bidratt til at de SFO-ansattes arbeid i større grad vært gjenstand for evaluering. SFO opplever at de har fått mange positive tilbakemeldinger som har virket motiverende i arbeidet. SFO-leder fremhever at evalueringer også gir mulighet til å lære og forbedre seg.

Ulike varianter av midttime-organisering

Sten-Tærud er tydelige på at midttime-organisering krever økonomiske ressurser, enten i form av tilleggsbevilgninger, prosjektmidler eller omprioriteringer. Etter endt prosjektperiode har Sten-Tærud justert opplegget for midttimen for å kunne drive videre innenfor de ordinære budsjetttrammene:

Midttimen	
Prosjektperioden	I dag
1 time 30 min	1 time 15 min
4 dager i uken	3 dager i uken
1.- 4. trinn	1.-3. trinn
Varm lunsj	Matpakke
Frilek	Frilek
Obligatoriske fysiske/læringsstøttende aktiviteter	Obligatoriske fysiske/læringsstøttende aktiviteter

Sten-Tærud skole har sett verdien av å gjennomføre skoledagen på den måten de har gjort i prosjektperioden. «Vi har vært kjempeformøyd, ikke bare SFO, men hele skolen og foreldre og barn», sier SFO-leder. «Midttime-organisering trenger ikke å koste like mye som det gjorde hos oss.» Flere elementer i midttimeorganiseringen kan justeres i tråd med ressurshensyn i bred forstand og tilpasning til lokale forhold:

- lengden på midttimen kan reduseres (reduert kjernetid)
- antall dager med midttime kan reduseres
- antall trinn ordningen omfatter kan reduseres
- varmt måltid kan erstattes av smøremåltid eller medbrakt matpakke
- fysisk aktivitet kan utgå de dagene elevene har kroppsøving

Videreføring av samarbeidsstrukturen mellom skole og SFO

Uavhengig av hva som skjer med midttimen i fremtiden, opplever Sten-Tærud at de har oppnådd mye positivt i prosjektperioden. Samarbeidsstrukturen mellom skole og SFO har bestått. Personalet utnyttes på tvers og har fått tilført verdifull kompetanse, som videreføres i kompetansehevingsprogrammet for SFO-ansatte i kommunen.